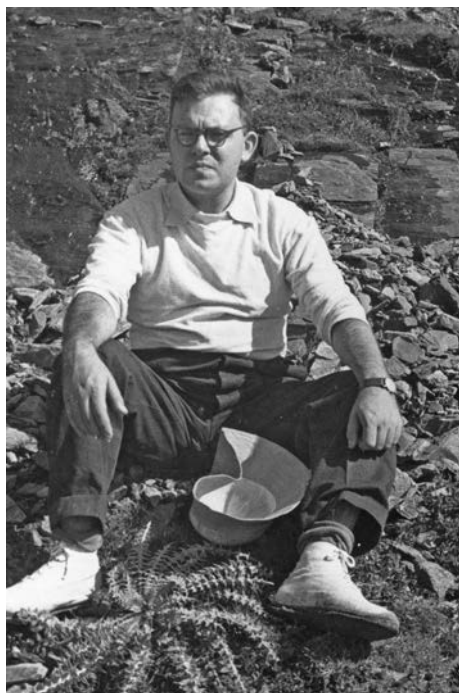


Joan Vilaret i Monfort (1926-2015)

Joan Vilaret va néixer el 20 de desembre de 1926 a Sant Feliu de Guíxols, d'on era originària la família, tot i que la seva residència habitual la tingué a Barcelona. En esclatar la guerra, la família Vilaret s'instal·là a la ciutat de Montreux (Vaud, Suïssa), arrecerada de les penúries i les injustícies que tenien lloc a Catalunya. Poc abans de la fi de la guerra, es traslladaren a Cadis per a preparar el retorn a casa. Sempre que podia, Joan Vilaret s'enorgullia de les seves quatre estimades ciutats de Barcelona, Montreux, Cadis i Sant Feliu de Guíxols, i també de la vila de Maçanet de Cabrenys, on el seu pare, industrial surer de Sant Feliu de Guíxols, hi havia adquirit el mas Quintà. Aquest mas, admirablement situat, fou també lloc d'estada d'en Joan Vilaret durant una part de l'estiu.

Joan Vilaret va estudiar Dret, però no va exercir mai i, de fet, reconeixia penedir-se de no haver fet estudis de llengües clàssiques. El seu entusiasme pel llatí es complementava amb la dedicació a l'aprenentatge d'altres llengües estrangeres, com l'espanyol, el francès, l'italià i l'alemany, que practicava sempre que podia en els seus continus viatges per Europa i en el gust per la lectura de literatura clàssica. Aquests viatges a l'estranger, que es multiplicaren amb el pas del temps, li servien també per a adquirir monedes per a la seva col·lecció, que era l'afició que l'acompanyà la major part de la seva vida. L'interès per la numismàtica va començar quan feia el servei militar, un dia que, visitant distretament un antiquari, aquest li mostrà uns croats de Ferran el Catòlic. Als anys 40 i 50, la numismàtica era una activitat molt minoritària i desproveïda de cap ajuda a l'abast dels aficionats novells. No existien catàlegs comercials, i els principals llibres sobre el tema, com els de Botet, Salat, Campaner o Heiss, eren exhaurits des de feia dècades. Sense bibliografia, un col·leccionista numismàtic havia de desxifrar ell mateix les monedes que ingressava la col·lecció i, per tant, s'obligava a l'esforç de llegir molts llibres d'història. La manca de bibliografia, com tantes altres mancances que qualsevol persona es podia trobar a la Catalunya del segle XX, es podia resoldre gràcies a l'associacionisme. Vilaret es va fer soci del Cercle Filatèlic i Numismàtic de Barcelona l'any 1953.



Joan Vilaret i Monfort a Núria, el 1953 (esquerra); i celebrant els 73 anys d'existència del Cercle FNB, el desembre de 1997 (dreta).

Josep Andorrà, president de la Secció Numismàtica del Cercle, el cridà a formar part de la Junta l'any 1958, on exercí els càrrecs de vicesecretari, breument entre 1958 i 1960, i bibliotecari, definitivament des de 1961. Assumint aquesta responsabilitat, Joan Vilaret es dedicà sistemàticament, sempre que el pressupost li ho permetia, a enriquir la biblioteca social amb la incorporació tant de llibres clàssics com de novetats acabades de publicar, fins a convertir-la en una de les tres biblioteques numismàtiques consultables de referència obligada a Catalunya. L'entrada de Vilaret a la Junta va coincidir amb l'inici de l'etapa numismàtica daurada de l'entitat, que reaccionà positivament al trasbals de l'escissió que l'any 1955 va optar per fundar una segona associació a Barcelona, l'Asociación Numismática Española. Entre altres actes, la Secció Numismàtica del Cercle va organitzar la 2a Exposició Numismàtica Catalana, el 1963, a Barcelona. Però el gran èxit d'aquell grup d'entusiastes fou la publicació del *Catàleg dels croats de Barcelona, 1285-1706*, d'Antoni Badia. L'obra s'enllestí el 6 de març de 1969 i marcà l'inici de la renaixença de la numismàtica catalana al segle XX, després de moltes dècades de letargia i grisor. El catàleg de Badia fou una obra concebuda com a repertori de peces conegudes, elaborada amb criteri científic i,

sobretot, amb la voluntat de servir d'eina de treball per als investigadors futurs. Malgrat el context hostil, el llibre de Badia es publicà tot ell en català. Poc després, la Secció Numismàtica del Cercle també acordà patrocinar l'edició i el manteniment d'un anuari numismàtic fet en clau catalana. Es tractava de l'*Acta Numismàtica*. El creador i encarregat de dirigir la nova revista fou Leandre Villaronga Garriga, que acabaria sent el principal especialista en la moneda antiga de la Península Ibèrica. El Cercle continuà patrocinant *Acta Numismàtica* en solitari fins al número 8, l'any 1978, i després cedí l'edició a la recentment creada Societat Catalana d'Estudis Numismàtics. Precisament, Joan Vilaret fou un dels 14 membres fundadors de la SCEN, que es reuniren el 31 de gener de 1979 al Palau Dalmau de Barcelona, aleshores seu de l'Institut d'Estudis Catalans.

A part de participar activament en la presa de decisions de la Secció Numismàtica del CFNB, Joan Vilaret, com altres companys seus de la Junta, s'involucrava en tasques de recerca i divulgació numismàtica. Així, al costat d'Antoni Badia i Leandre Villaronga, va recórrer museus, gabinets numismàtics i col·leccions privades, a la recerca de monedes que calia publicar o estudiar: a Barcelona, a Manresa, a Vic, a Perpinyà, etc.

El 1995 fou elegit president de la Secció Numismàtica del Cercle i, en l'exercici del càrrec, va fer possible la segona època de la revista social *L'Ardit* (1987-1992 i 1997-2004), així com la venda en subhasta de la col·lecció Vidal de monedes de Ferran VII, el catàleg de la qual, escrit en català, continua sent un referent monogràfic utilitzat arreu. Ell mateix també publicà alguns estudis d'identificació, catalogació d'espècies monetàries, glosses divulgatives i recensions bibliogràfiques a *Acta Numismàtica* i a *L'Ardit* entre 1971 i 2004. Li agradava escriure i va posar de moda (o es va inventar) conceptes i expressions que han acabat sent falques lingüístiques utilitzades pels numismàtics catalans, com "pirral" per a referir-se als carlins medievals sicilians; o "Pere Terç", per a referir-se al Cerimoniós. El 2005 fou l'encarregat d'escriure la introducció de l'*Acta Numismàtica*, en commemoració del 35è aniversari de la revista originada a la Secció Numismàtica del Cercle.

La seva darrera gran aparició pública fou el 15 de desembre de 2009 quan, amb vuitanta-tres anys, acceptà ser el presentador del llibre de Miquel Crusafont *Catàleg General de la Moneda Catalana*. Era el seu tema i no volgué deixar escapar l'ocasió de deixar-ne testimoni, malgrat ser prou conscient d'haver entrat en el declivi propi de l'edat.

La seva col·lecció numismàtica, inicialment sense límits geogràfics ni temporals, s'acabà especialitzant en l'època medieval. Sempre va tenir la seva col·lecció a disposició d'investigadors, amics o desconeguts. Sense reserves ni condicions. Aquesta disponibilitat, que és habitual en la major part de col·leccionistes, en ell encara era més normal perquè era una persona expressament de-

dicada a fer el bé al proïsme. Ell ho justificava per les seves arrelades conviccions cristianes, però per a un observador imparcial, la seva manera de fer el bé, més que fruit d'una convicció adquirida, semblava el lògic desenllaç d'una qualitat innata.

RECULL D'ESCRITS NUMISMÀTICS DE JOAN VILARET

Identificació de monedes

- 1951: "Las monedas locales de S. Feliu de Guixols", a *Anales Guixolenses 1951*, Sant Feliu de Guíxols.
- 1963: "Una peça poc coneguda del numerari barceloní", a *II Exposición de Numismática Catalana*, Barcelona, CFNB, p. 12-14.
- 1971: "Les monedes de Solsona", a *Acta Numismàtica* 1, Barcelona, p. 157-162.
- 1973: "Els Ardits barcelonins de Felip terç (1621-1641 i 1652-1665)", a *Acta Numismàtica* 3, Barcelona, p. 247-250.
- 1974: "Els Diners de Vic de 1611", a *Acta Numismàtica* 4, Barcelona, p. 289-295.
- 1976: "Una Troballa numismàtica de l'època sertoriana a l'Empordà", a *Acta Numismàtica* 6, Barcelona, p. 47-60.
- 1978: "Els òbols barcelonins de Pere Terç", a *Acta Numismàtica* 8, Barcelona, p. 199-206.
- 1980: "Un Dobler mallorquí de Lluís I", a *Acta Numismàtica* 10, Barcelona, p. 161-163.
- 1981: "L'ardit barceloní de l'any 1635", a *Acta Numismàtica* 11, Barcelona, p. 217-218.
- 1982: "Els diners barcelonins del segle XVII", a *Acta Numismàtica* 12, Barcelona, p. 195-200.
- 1983: "Les monedes de cooperativa de Sant Feliu de Guíxols", *Estudis del Baix Empordà* 2, p. 365-375.
- 1983: "Confirmació d'un mig croat de Pere el Gran", a *Acta Numismàtica* 13, Barcelona, p. 177-180.
- 1984: "L'òbol de Rosselló de Joan II", a *Acta Numismàtica* 14, Barcelona, p. 223-225.
- 1985: "El diner de Barcelona de 1625", a *Acta Numismàtica* 15, Barcelona, p. 223-224.
- 1987: [amb Lluís Esteva i Cruañas] "Monedes anteriors al segle V D.C. trobades a Sant Feliu de Guíxols i a les seves rodalies", a *Estudis del Baix Empordà* 6, Sant Feliu de Guíxols, p. 103-117.

- 1989: “Medalla commemorativa”, a *L'Ardit* 4, p. 140.
 1991: “Una moneda de la Jonquera”, a *L'Ardit* 8, p. 27-28.
 2001: “Ampliació de la llista de les monedes de cooperativa de Sant Feliu de Guíxols”, a *L'Ardit* 16, p. 30-32.

Divulgació i assaig

- 1990: “A la riba del Roine”, a *L'Ardit* 5, p. 177-178.
 1990: “Dola”, a *L'Ardit* 6, p. 215-217.
 1991: “Florins”, a *L'Ardit* 7, p. 19-20.
 1992: “Marcel II”, a *L'Ardit* 9, p. 17-18.
 2000: “A la riba del Roine, altra vegada”, a *L'Ardit* 13, p. 28-30.
 2000: “La curiosa numismàtica de Carles X cardenal de Borbó”, a *L'Ardit* 14, p. 1-22.
 2001: “Francesc I o Francesc II?”, a *L'Ardit* 15, p. 24-26.
 2002: “De la riba del Roine al Baix Camp”, a *L'Ardit* 17, p. 33-35.

Recensions bibliogràfiques

- 1987: “HENRY COHEN, Description historique des monnaies frappées sous l'Empire Romain communément appelées médailles imperiales, Paris-Londres, 1880-1892”, a *Cercle* 1, p. 9-10.
 1988: “H. ENNO VAN GELDER / MARCEL HOC, Les monnaies des Pays-Bas Bourguignons et Espagnols, 1434-1713, Amsterdam, 1960,” a *Cercle* 2, p. 40-41.
 1988: “FRANCESCO GNECCHI, Monete romane, Milà, 1935, 4a ed.”, a *Cercle* 3, p. 88-89.
 1989: “KURT JAEGER, Die deutschen Münzen seit 1871, Basilea, 1979, 12a ed.”, a *L'Ardit* 4, p. 122-124.
 1990: “R. SPAHR, Le monete siciliane dagli Aragonesi ai Borboni (1286-1836), Palerm, 1959”, a *L'Ardit* 5, p. 158-159.
 1990: “G. PROBSZT, Die Münzen Salzburgs, Basilea i Graz, 1959,” a *L'Ardit* 6, p. 200-201.
 1991: “CARLO CRIPPA, Le monete di Milano durante la dominazione spagnola, 1535-1707, Milà, 1990”, a *L'Ardit* 7, p. 13-15.
 1991: “H. ROLLAND, Les monnaies des comtes de Provence, Paris, 1956,” a *L'Ardit* 8, p. 14-15.
 1992: “WOLFGANG SCHULTEN, Deutsche Münzen aus der Zeit Karls V, Francfort, 1974”, a *L'Ardit* 9, p. 22-23.
 1997: “VICO D'INCERTI, Le monete borboniche delle Due Sicilie, Milà, 1960”, a *L'Ardit* 10, p. 21-23.

- 1998: "TASSILIO EYPELTAUER, Corpus Nummorum Regni Mariae Theresiae, Basilea", 1973, a *L'Ardit* 11, p. 21-23.
- 1999: "FRANCESCO MUNTONI, Le monete dei papi e degli stati pontifici, Roma", 1972, a *L'Ardit* 12, p. 16-18.
- 2000: "W. FUNCK, Die Notmünzen der deutschen Städte, Gemeinden, Kreise, Länder, etc. Amtliche Ausgaben, 1916-1921, Münster, 1973", a *L'Ardit* 13, p. 14-16.
- 2000: "HANS HÜRLIMANN, Zürche Münzgeschichte, Zurich, 1966", a *L'Ardit* 14, p. 17-19.
- 2001: "JEAN DE MEY / BERNARD POINDESSAULT, Répertoire des monnaies napoléonides, Brusel·les-París, 1971", a *L'Ardit* 15, p. 14-16.
- 2001: "KURT JAEGER, Königreich Preussen, 1786-1873, Basilea, 1970", a *L'Ardit* 16, p. 18-20.
- 2002: "E. DEMOLE / W. WAVRE, Histoire monétaire de Neuchâtel, Neuchâtel, 1939", a *L'Ardit* 17, p. 18-20.
- 2003: "G. CARVALHO / A. CLAIRAND / J. Y. KIND, L'atelier monétaire municipal de Besançon, 1534-1676, París, 1999", a *L'Ardit* 18, p. 21-23.
- 2004: "STÉPHAN SOMBART, Catalogue des monnaies royales françaises de François I à Henri IV (1540-1610), Luisant, 1997", a *L'Ardit* 19, p. 12-14.
- 2004: "ALBERTO GOMES, Moedas portuguesas e do território portugues antes de fundação da nacionalidade, Lisboa, 1996", a *L'Ardit* 20, p. 16-18.

Memòries

- 2005: "Introducció", a *Acta Numismàtica* 35, Barcelona, p. 7-10.

Xavier Sanahuja Anguera